

Baroko

- vyspělý novověk 17.-18.století
- Náboženské spory ustupují
- Do popředí se dostávají hospodářské problémy
- Kapitalismus – merkantilismus – absolutismus – osvícenský absolutismus
- Manufaktury – textilní, železářské, hutnické
- Rusko se snaží přibližovat Evropě
- Rozvoj přírodních věd
- Nové filozofické koncepce

- Baroko
- Rokoko
- Klasicismus

- 1.pol.17.století - třicetiletá válka (vestfálský mír 1648)
- Postavení Habsburků
- Švédsko, Itálie, Německo, Nizozemí, Francie, Anglie
- USA

Barokní sloh

- Řím jako centrum křesťanského světa a zároveň stín antické imperiální minulosti – syntézou obojího vzniká fenomén monumentální architektury 17. a 18. století
- architektonické i prostorové experimenty vyrůstají z tradice 16. století (Michelangelo), mají však zároveň konkrétní předobrazy v dochovaných antických stavbách (lázně, Hadrianova vila v Tivoli)
- vedle experimentální „radikálně barokní“ linie vždy existoval paralelní „klasicizující“ proud, který v však tvarosloví často přejímal „radikální“ motivy a činil je tak paradoxně přístupnější širšímu publiku

- **Základní časové dělení:**

- **předehra – 1580-1620** – Vignola, Giacomo della Porta, Carlo Maderna

- **vrchol – 1620-1680**

- v Římě Bernini, Borromini, Pietro da Cortona

- v Benátkách Baldassare Longhena

- v Turíně Guarino Guarini

- **vyznění – 1680-1740** – v Římě Carlo Fontana, Alessandro Galliei, Ferdinando Fuga ad., v severní Itálii Filippo Juvara

Nové prvky

- Barokní ovál
- Stlačený barokní oblouk
- Okna oválný, lichoběžníkový nebo složitě konstruovaný tvar
- Průnik geometrických obrazců
- Iracionalita
- Dymaničnost a atektoničnost
- Zprohýbané stěny
- Vnější členění stavby je jinak členěn než vnitřek

- Kupole na elipsovitém základě s lucernou ve vrcholu otevírá iluzionistickou freskou divákův pohled do nadpřirozeného prostoru
- Bohatá malířská a sochařská výzdoba

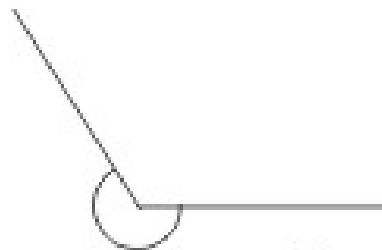
zámek

- Navázal na renesanční typ se čtvercovým dvorem
- Oblíbený byl i centrální půdorys
- Schodiště, bohaté na plastickou výzdobu, vede k reprezentačnímu sálu v prvním patře – sál prostupuje dvěma patry
- Ostatní místnosti jsou symetricky přiřazeny
- Schodiště z prvního patra zadního průčelí spadá do architektonicky řešené zahrady

- Klasicizující barok
- Dynamické baroko – vznik, Itálie po r. 1630, po roce 1700 se přenesl do střední Evropy
- Barokní gotika (gotizující barok)

konvexní úhel

nekonvexní úhel
(konkávní úhel)

Stavební druhy

- Jako v renesanci
- Poutní místa a koleje
- Zámek – rozvoj
- Barokní zahrada

Francouzská zahrada – André Lenôtre (1613-1700)

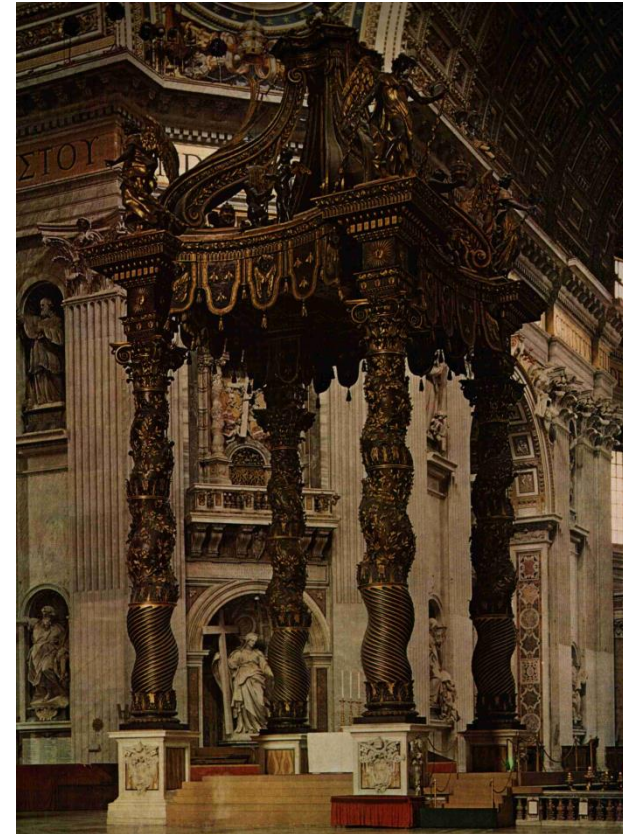
Anglická zahrada – 17.století

- Skleníky
- Voliéry
- Orangérie
- Salla terrena – součást zámku nebo i samostatně stojící

Barokní tvarosloví –volské okno, okna, sloupy

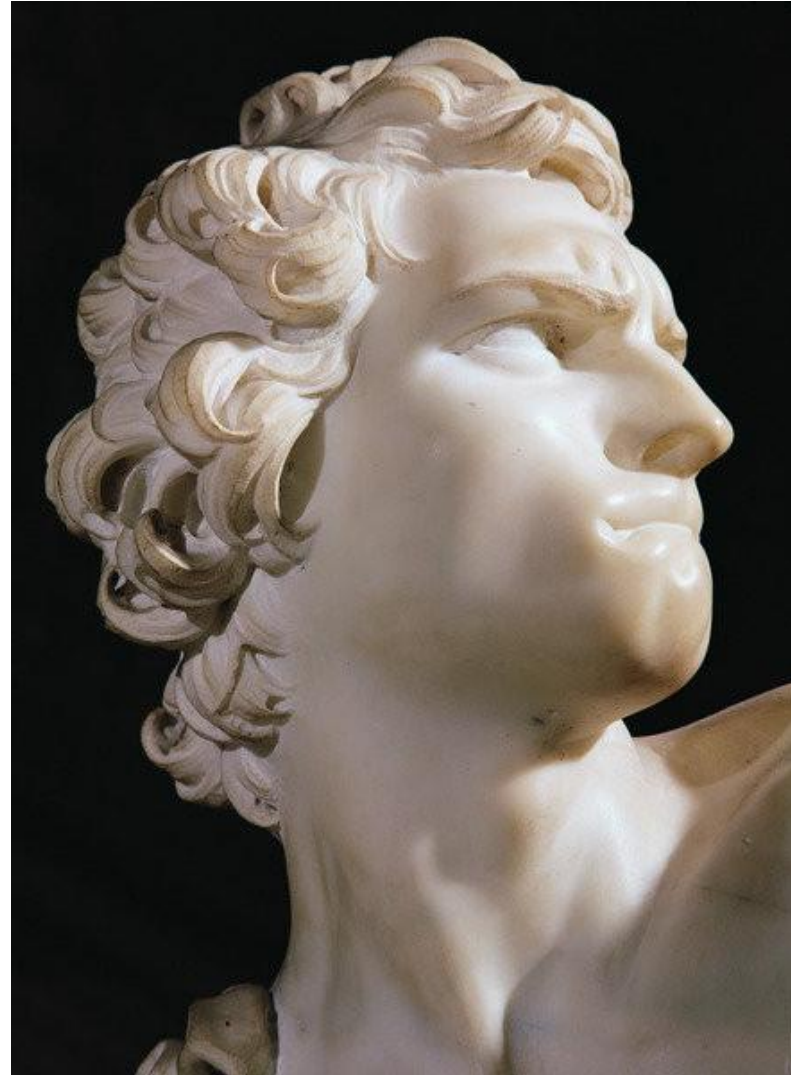
Teoretici barokní architektury

- **Abraham Leüthner**
- **Quido Ubaldi del Monte**
- **Andrea Pozzo**

Sochařství

- Druhy, techniky a náměty přejalo barokní sochařství z renesance, ale vše podřídilo svým uměleckým záměrům.
- Dynamismus
- Dekorativnost
- Záliba v plnosti tvarů a kupení motivů
- Figurativní sochařství opustilo renesanční ideál harmosnické a tvarově vyrovnané krásy
- Lidské tělo se stalo prostředkem výrazu lidské duše
- Obliba – drastické mytologické scény

Lorenzo Bernini (1598-1680) - David

Apollo a Dafné

Únos Proserpiny

Gian Lorenzo Bernini

Sv. Longin

- 1629-1638
- Mramor, výška 440 cm
- Kříženi chrámu sv. Petra, Vatikán

Papež Urban VIII

Extáze sv. Terezy, Santa Maria della Victoria

Fontána čtyř řek, Piazza Navona

Tritonova fontána na Piazza Barberini

Blahoslavená Lodovika Albertone

- Od konce 17.století obládl Berniniho styl celé území přes Benátky a až na sever od Alp
- Sochaři 18.století se odklonili od berniniového stylu a usilovali o výraz půvabu, lehkost a melancholickou krásu

- Po smrti G. L. Berniniho doznívá až do devadesátých let 17. století berninismus v díle sochařů, kteří s Berninim spolupracovali na jeho velkých zakázkách pro katedrálu sv. Petra a jinde a jejichž první významné samostatné práce najdeme v interiéru kostela Santa Agnese na Piazza Navona.
- Poslední významný sochařsko-architektonický podnik barokního Říma, představuje výzdoba kolosální fontány di Trevi.
- Giovanna Baptisty Mainiho (1690-1752), Filippa della Valle (1697-1770) i Pietra Bracciho (1700-1773).

Malířství

- Barokní životopisci: Giovanni Baglione: Levitede' pittori, scultori, architetti...1572-1642. Roma 1642; Battista Passeri:
- Levitede' pittori, scultori, architetti...1641-1673. Řím 1772; Pietro Bellori: Levitede' pittori, scultori, architetti moderni. Řím 1672; Filippo Baldinuc: Notiziede' professoridel disegnodacimabuein qua. Florencie 1681-1728.
- Řím, papežové: Pavel V Borghese(1605-1621); Urban VIII. (1623-1644); Inocenc X. (1644-1655); Alexandr VII (1655-1667)
- Nové řády-jezuité, oratoriáni, theatini - potřeba reprezentace
- Řím-1593 – Accademia di SanLuca

- **1. První polovina 17. století**
- Radikální proud: Caravaggio, Ribera
- Klasifikující proud : Annibale Carracci, Guido Reni, Domenico Zampieri-zv. Domenichino, Claude Lorraine, Nicolas Poussin, Andrea Sacchi
- Iluzivní malba –Pietro Cortona
- Bamboccianti–umělci z Nizozemí z Flander v Římě–Pieter van Laer
- Umění v Neapoli (Neapolské království Habsburků 1516-1700) , místokrálové, životopisec Bernardo De Dominicini: Le vite de' pittori, scultori architetti napoletani. Neapol 1742-1743
- Caravaggio, Giovanni Lanfranco, Artemisia Gentileschi, Salvator Rosa, Jusepe Ribera
- **2. Druhá polovina 17. století**
- Carlo Maratta, Fra Andrea Pozzo
- **3. 18. století–benátský luminismus –Tiepolo**

Carravagio, David s hlavou Goliáše, 1609-1610

Carravagio, Hlava Medusy, 1596-1597

Caravaggio, Vyvolení sv. Matouše, 1600

Caravaggio, Martyrium sv. Matouše, 1600

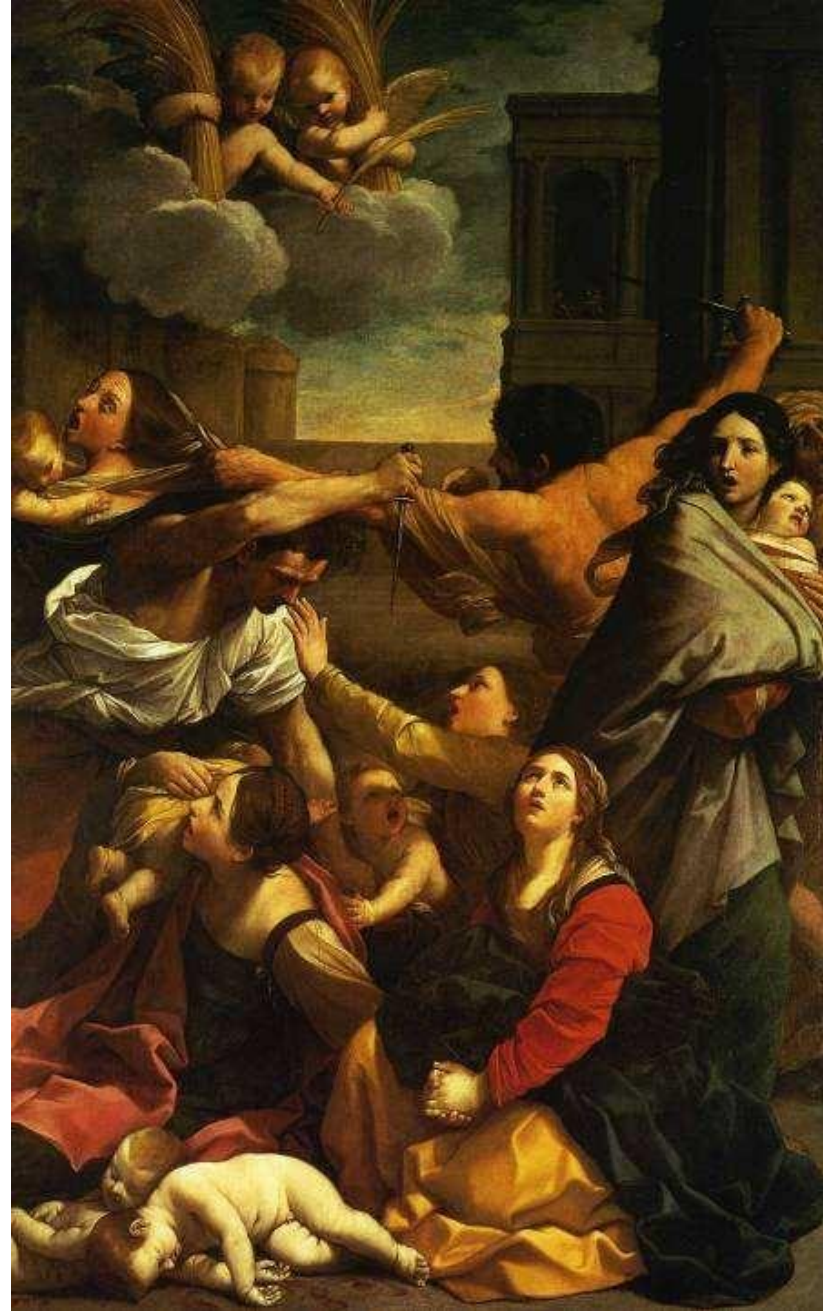
Caravaggio, Vyvolení sv. Matouše, 1600

Caravaggio, Martyrium sv. Matouše, 1600

Annibale Carracci, Nástrovní freska v Palazzo Farnese, asi 1600

Guido Reni, Vraždění neviňátek, 1611

Claude Lorrain, Nalodění sv. Voršily, 1642

Claude Lorraine, Námořní přístav při východu slunce, 1674

Claude Lorrain, Noli me tangere, 1681

Carlo Maratta, Smrt sv. Františka Xaverského, Řím, II
Gesù, 1674-1678

Andrea Pozzo, Alegorie misijní činnosti jezuitů, Řím, Sant Ignazio, 1691-1694

Jusepe Ribera, Zápas dvou žen, 1636

Diego Velázquez, Kapitulation Bredy, 1635

Diego Velázquez, Přádleny, 1656

Diego Velázquez, Král Filip IV. 1644

Frans Hals, Správkyně mužského starobince v Haarlemu, 1664

Petr Pavel Rubens, Rubens a Isabella Brantová v besídce s růžemi z Jericha, 1609-1610

Petr Pavel Rubens, Přistání Marie Medicejské v Marseille, 1625

Petr Pavel Rubens, Opilý Silén, 1618-1626

Petr Pavel Rubens, Kožíšek, asi 1638

Petr Pavel Rubens, Vlastní podobizna, 1638-1640

Petr Pavel Rubens, Snímání z kříže, stř. část triptychu, 1612

Rembrandt, Snímání z kříže, 1633

Rembrandt, Anatomie doktora Tulpa, 1632

Rembrandt, Noční hlídka, 1642

Jan Vermeer van Delft, Kuchařka, 1660-1661

Jan Vermeer van Delft, Žena s váhou, kolem 1664

Jan Vermeer van Delft, Dívka s číší vína, kolem 1662

Pieter de Hooch, Holandská domácnost, 1659-1660

Jan Brueghel, Kytice, 1606

Anthony van Dyck, Philip, Lord Wharton, 1632

Anthony van Dyck, Louise de Kérouale, c. 1671